

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र

बी. ए. भाग २ : मराठी (IDS)

सत्र-३ पेपर-१

ललितगद्य साहित्यकृती : एका रानवेड्याची शोधयात्रा

सत्र-४ : पेपर-२

पद्य साहित्यकृती प्रवासी पक्षी : कुसुमाग्रज

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० नुसार सुधारित अभ्यासक्रम
शैक्षणिक वर्ष २०२३-२४ पासून

© कुलसचिव, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर (महाराष्ट्र)

प्रथमावृत्ती : २०२४

बी. ए. भाग-२ मराठी करिता

सर्व हक्क स्वाधीन. शिवाजी विद्यापीठाच्या परवानगीशिवाय कोणत्याही प्रकाराने नक्कल करता येणार नाही.

प्रती :

■

प्रकाशक :

डॉ. व्ही. एन. शिंदे

कुलसचिव,

शिवाजी विद्यापीठ,

कोल्हापूर : ४१६ ००४

■

मुद्रक :

श्री. बी. पी. पाटील

अधीक्षक,

शिवाजी विद्यापीठ मुद्रणालय,

कोल्हापूर : ४१६ ००४

■

ISBN - 978-93-49570-67-2

■ दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र आणि शिवाजी विद्यापीठ याबद्दलची माहिती पुढील पत्त्यावर मिळू शकेल.
शिवाजी विद्यापीठ, विद्यानगर, कोल्हापूर-४१६ ००४ (भारत)

दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

■ सल्लागार समिती ■

प्रा. (डॉ.) डी. टी. शिर्के

कुलगुरु,
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

प्रा. (डॉ.) पी. एस. पाटील

प्र-कुलगुरु,
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

प्रा. (डॉ.) प्रकाश पवार

राज्यशास्त्र अधिविभाग,
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

प्रा. (डॉ.) एस. विद्याशंकर

कुलगुरु, केएसओयू,
मुक्तगंगोत्री, म्हैसूर, कर्नाटक-५७० ००६

डॉ. राजेंद्र कांकरिया

जी-२/१२१, इंदिरा पार्क,
चिंचवडगांव, पुणे-४११ ०३३

प्रा. (डॉ.) सीमा येवले

गीत-गोविंद, फ्लॅट नं. २,
११३९ साईक्स एक्स्टेंशन,
कोल्हापूर-४१६००१

डॉ. संजय रत्नपारखी

डी-१६, शिक्षक वसाहत, विद्यानगरी, मुंबई विद्यापीठ,
सांताक्रुझ (पु.) मुंबई-४०० ०९८

प्रा. (डॉ.) कविता ओझा

संगणकशास्त्र अधिविभाग,
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

प्रा. (डॉ.) चेतन आवटी

तंत्रज्ञान अधिविभाग,
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

प्रा. (डॉ.) एस. एस. महाजन

अधिष्ठाता, वाणिज्य व व्यवस्थापन विद्याशाखा,
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

प्रा. (डॉ.) एम. एस. देशमुख

अधिष्ठाता, मानव्य विद्याशाखा,
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

प्रा. (डॉ.) श्रीमती एस. एच. ठकार

प्रभारी अधिष्ठाता, विज्ञान व तंत्रज्ञान विद्याशाखा,
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

प्राचार्या (डॉ.) श्रीमती एम. व्ही. गुळवणी

प्रभारी अधिष्ठाता, आंतर-विद्याशाखीय अभ्यास विद्याशाखा
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

डॉ. व्ही. एन. शिंदे

कुलसचिव,
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

डॉ. ए. एन. जाधव

संचालक, परीक्षा व मूल्यमापन मंडळ,
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

श्रीमती सुहासिनी सरदार पाटील

वित्त व लेखा अधिकारी,
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

डॉ. के. बी. पाटील (सदस्य सचिव)

प्र. संचालक, दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र,
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

■ अभ्यासमंडळ : मराठी ■

अध्यक्ष : डॉ. रणधीर शिंदे

मराठी अधिविभाग, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

- डॉ. नंदकुमार विष्णू मोरे
मराठी विभाग प्रमुख
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
- डॉ. प्रकाश महादेव दुकळे
देशभक्त आनंदराव बळवंतराव नाईक आर्ट्स अँड
सायन्स कॉलेज, चिखली, ता. शिराळा, जि. सांगली.
- डॉ. शीतल सचिन गोर्डे-पाटील
विलिंग्डन कॉलेज, सांगली.
- डॉ. सर्जेराव सदाशिव जाधव
यशवंतराव चव्हाण वारणा महाविद्यालय, वारणानगर,
जि. कोल्हापूर
- डॉ. अरुण कृष्णा शिंदे
नाइट कॉलेज ऑफ आर्ट्स अँड कॉमर्स, कोल्हापूर
- डॉ. गोविंद गंगाराम काजरेकर
गोगटे-वाळके महाविद्यालय, बांदा, ता. सावंतवाडी,
जि. सिंधुदुर्ग
- डॉ. गोमटेश्वर सातगोंडा पाटील
महावीर महाविद्यालय, कोल्हापूर
- डॉ. श्यामसुंदर बाबुराव मिरजकर
कला व वाणिज्य महाविद्यालय, मायणी
ता. खटाव, जि. सातारा
- डॉ. संदिप मारुती दळवी
श्रीमती मथुबाई गरवारे कन्या महाविद्यालय, सांगली.
- डॉ. सागर अशोक पाटील
कन्या महाविद्यालय, मिरज, जि. सांगली.
- डॉ. रमेश महादेव सालुंखे
देवचंद कॉलेज, अर्जुननगर, जि. कोल्हापूर
- डॉ. सुनिल वामन चंदनशिवे
चंद्राबाई शांताप्पा शेंडूरे कॉलेज, हुपरी,
ता. हातकणंगले, जि. कोल्हापूर
- डॉ. अशोक सदाशिव तवर
लाल बहादूर शास्त्री कॉलेज ऑफ आर्ट्स, सायन्स
अँड कॉमर्स, सातारा.
- डॉ. तातोबा कल्लाप्पा बदामे
पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय,
तासगांव, जि. सांगली.

दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र
शिवाजी विद्यापीठ,
कोल्हापूर

ललितगद्य साहित्यकृती : एका रानवेड्याची शोधयात्रा
पद्य साहित्यकृती प्रवासी पक्षी : कुसुमाग्रज
बी. ए. भाग-२ मराठी (IDS) सत्र-३ व सत्र-४

लेखकाचे नाव	घटक क्रमांक	
	सत्र-३	सत्र-४
डॉ. प्रियांका कुंभार आक्काताई रामगोंडा पाटील कन्या महाविद्यालय, इचलकरंजी, जि. कोल्हापूर	१	-
डॉ. सतेज दणाने नामदेवराव सुर्यवंशी (बेंडके) महाविद्यालय, फलटण, ता. फलटण, जि. सातारा	२, ३	-
डॉ. प्रदीप पाटील विवेकानंद कॉलेज, ताराबाई पार्क, कोल्हापूर	४	-
डॉ. मांतेश हिरेमठ देशभक्त आनंदराव बळवंतराव नाईक आर्ट्स अँड सायन्स कॉलेज, यशवंतनगर, चिखली, ता. शिराळा, जि. सांगली	-	१
प्राचार्या (डॉ.) मानसी गाणू राजमती नेमगोंडा पाटील कन्या महाविद्यालय, सांगली	-	२
डॉ. सुभाष वाघमारे छत्रपती शिवाजी कॉलेज, सातारा, जि. सातारा	-	३
डॉ. इंद्रजित घुले 'इंदूलक्ष्मी' घुले गल्ली, मंगळवेढा, ता. मंगळवेढा, जि. सोलापूर	-	४

● संपादक ●

डॉ. संदीप दळवी
श्रीमती मथुबाई गरवारे कन्या महाविद्यालय,
खाणबाग सांगली, जि. सांगली

डॉ. अरुण शिंदे
नाइट कॉलेज ऑफ आर्ट्स अँड कॉमर्स,
कोल्हापूर

अनुक्रमणिका

तृतीय सत्र

- घटक १ ललित गद्य वाङ्मयप्रकार संकल्पना, स्वरूप
एका रानवेड्याची शोधयात्रा - आशयसूत्रे
- घटक २ एका रानवेड्याची शोधयात्रा - व्यक्तिरेखा, घटना प्रसंग,
पर्यावरणीय जणिवा, प्राणीजगत, निसर्गचित्रण
- घटक ३ एका रानवेड्याची शोधयात्रा - कथनशैली व भाषिक विशेष
- घटक ४ उपयोजित मराठी - निसर्गविषयक लेखन

चतुर्थ सत्र

- घटक १ कुसुमाग्रजांच्या सामाजिक कविता
- घटक २ प्रेमविषयक कविता
- घटक ३ 'प्रवासी पक्षी' कवितासंग्रहातील चिंतनशील कविता
- घटक ४ काव्यलेखन व काव्यवाचन
-

■ विद्यार्थ्यांना सूचना

प्रत्येक घटकाची सुरुवात उद्दिष्टांनी होईल. उद्दिष्टे दिशादर्शक आणि पुढील बाबी स्पष्ट करणारी असतील.

१. घटकामध्ये काय दिलेले आहे.
२. तुमच्याकडून काय अपेक्षित आहे.
३. विशिष्ट घटकावरील कार्य पूर्ण केल्यानंतर तुम्हाला काय माहीत होण्याची अपेक्षा आहे.

स्वयं मूल्यमापनासाठी प्रश्न दिलेले आहेत. त्यामुळे घटकाचा अभ्यास योग्य दिशेने होईल. तुमची उत्तरे लिहून झाल्यानंतरच स्वयं अध्ययन साहित्यामध्ये दिलेली उत्तरे पाहा. ही तुमची उत्तरे (किंवा स्वाध्याय) आमच्याकडे मूल्यमापनासाठी पाठवायची नाहीत. तुम्ही योग्य दिशेने अभ्यास करावा, यासाठी ही उत्तरे 'अभ्यास साधन' (Study Tool) म्हणून उपयुक्त ठरतील.

प्रिय विद्यार्थी,

हे स्वयंअध्ययन साहित्य या पेपरसाठी एक पूरक अभ्यास साहित्य म्हणून आहे. असे सूचित करण्यात येते की, विद्यार्थ्यांनी २०२३-२४ पासून तयार केलेला नवीन अभ्यासक्रम पाहून त्याप्रमाणे या पेपरच्या सखोल अभ्यासासाठी संदर्भपुस्तके व इतर साहित्याचा अभ्यास करावा.